



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ”

гр. Панагюрище; ул. "Цар Освободител" № 7
тел. 0357/6-20-87, 6-37-82, 6-21-63; e-mail: su_n_bonchev@nbnet.org

УТВЪРДИЛ:
ДИРЕКТОР:.....
/ В. Барова/

**ПРОГРАМА ЗА ДЕЙНОСТТА НА КООРДИНАЦИОННИЯ СЪВЕТ
ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ И НАСИЛИЕТО
В СУ „НЕШО БОНЧЕВ”, ГР. ПАНАГЮРИЩЕ**

Програмата е приета на Педагогически съвет с Протокол №/....09.2019 год.



На основание заповед №1914/02. 09. 2018 год. на директора на СУ «Нешо Бончев» е съставен училищен координационен съвет за прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз и насилие в състав:

Председател:

Геновева Дюлгярова – ЗДУД

Членове:

Илияна Александрова – педагогически съветник;

Красимира Лазарова – учител по ФВС;

Нистор Хаинов – учител по ИИ;

Неделка Гойчилова – начален учител;

Виолета Авелова – учител ГЦОУД;

Радка Седова – учител по Физика и астрономия.

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

I. Общи положения: Заповед № РД 09-5906/28.12.2017 год. на министъра на образованието и науката въвежда Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Алгоритъм за прилагането му.

Документите по Механизма са изготвени от работна група в Министерството на образованието и науката с участието на представители на Министерството на труда и социалната политика, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето, Националната мрежа за децата, Фондация „Асоциация Анимус”, Асоциация "Родители", Сдружение "Дете и пространство" и УНИЦЕФ България.

Те имат за цел да очертаят рамките на единен механизъм за превенция и интервенция на насилието и тормоза, който да подпомогне институциите в предучилищното и училищното образование в техните усилия за създаване на сигурна образователна среда.

- Координационният съвет е с ясни функции и делегирани отговорности, отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза. Съветът се ръководи задължително от заместник-директор и включва педагогически съветник, учители и родители.

- Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

- Комплексът от превантивни мерки включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, ясно да фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на равнище институция и на равнище група/клас.

- По-голямата част от ситуациите на насилие и тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

- Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата и поведение, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано.



Програмата за работа на УКС в СУ „Нешо Бончев“ е разработена въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Алгоритъм, утвърдени със Заповед № РД 09-5906/28.12.2017 год. на министъра на образованието и науката.

II. Предмет

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата и юношите в системата на средното образование чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище.

II. Цели

1. Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза във всичките му измерения и създаване на по-сигурна училищна среда.

2. Прилагане на стратегии за ограничаване на дезадаптивно поведение, включително изключването на всякакви форми на насилие и тормоз.

3. Подпомагане процеса на утвърждаване на ценностна система и норми на поведение у учениците, осмисляне на свободното време, превенция на насилието, противообществените прояви и отпадане от училище.

III. Задачи

1. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза в училище;
2. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случай на тормоз в училище;
3. Повишаване знанията на ученици, учители и родители за същността и последствията от психическия и физически тормоз;
4. Създаване на позитивна атмосфера на доверие и толерантност в училище;
5. Формиране у учениците нагласи и социални умения, недопускащи насилие;
6. Създаване на чувство за принадлежност към училищната общност, пълноценна социална интеграция и мотивация за продължаване на образованието или успешно реализиране на пазара на труда;
7. Утвърждаване на позитивно поведение и взаимно уважение;
8. Планиране на конкретни дейности за работа с ученици, учители и родителска общност;
9. Ефективно сътрудничество между класните ръководители, МКБППМН, педагогическия съветник, родителската общност;
10. Осигуряване на партньорства с външни на училището организации.

IV. Дейности :

Дейности на ниво клас/класна стая

За работата на ниво класна стая се прилагат всички форми на групово работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, предмети от задължителното учебно съдържание, различни извънкласни и извънучилищни дейности.

Целта е създаване на пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие /емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др./.

1. Организиране на дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит в часа на класа;
2. Групово работа с педагогическия съветник, с психолог;
3. Извеждане на теми от учебното съдържание, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли.



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ”

Дейности на ниво училище

Продължаване работата на координационния съвет с функции и делегирани отговорности за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.

Подобряване системата за дежурство, с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз.

Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности за реагиране при всяка проява на тормоз или насилие.

Училището приема ясни правила и процедури в случаите на тормоз

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорност	Документиране
Ниско Първо ниво – нарушаване на правилата. Форми - физическо насилие, психическо насилие, кибернасилие. Оценка – единични прояви.	Прекратяване на тормоза, изтъкване на нарушено правило, разговор с двете засегнати страни, уведомяване на родител, работа върху вътрешната мотивация за преодоляване на конфликтната ситуация. Ако има щета, се възстановява.	Учител, кл.ръководител, педагог.съветник, родител, ЗДУД /при необходимост/	Ситуациите при първо ниво не се регистрират в дневника със случаи на тормоз
Средно /има повтаряне при нарушаване на правилата/ Второ ниво – повтаряне на едни и същи нарушения или насилие с по-сериозни последици. Форми - физическо насилие, психическо насилие, кибернасилие. Оценка – повтаряемост на проявите.	Протокол за тормоз, възстановяване на щетата, разговор с родители, работа с класен ръководител и педагогически съветник и ученици, прави се оценка за риска и се открива работа по случай от УКС. Може да се подаде сигнал до ОЗД.	Учител, кл.ръководител, педагог.съветник, родител, ЗДУД	Ситуациите при второ ниво се регистрират в дневника със случаи на тормоз
Високо /сериозно/ злоупотреба със сила, екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето. Трето ниво – системна злоупотреба, съществува опасност за живота и здравето. Форми - физическо	Незабавно уведомяване на ОЗД, по преценка и към МКБППМН, МВР, разговор с родители, протокол, включване на директор в работата съвместно с координационния съвет, насочване към услуги в общността.	Учител, кл.ръководител, педагог.съветник, училищна комисия, родител, ЗДУД,	Ситуациите при трето ниво се регистрират в дневника със случаи на тормоз



насилие, психическо насилие, кибернасилие. Оценка – системност на проявите.			
---	--	--	--

Процедура за действие при наличие на тормоз:

Превенцията и интервенцията на насилието и тормоза в системата на предучилищното и училищното образование са неизменна част от политиките на СУ „Нешо Бончев“, гр. Панагюрище, затова в случаи на тормоз:

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз.

Учителят или служителят е длъжен да се намеси по адекватен начин в ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

- Задължение на всеки служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на насилие/тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал (от дете, родител или друг служител на училището):
- В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно. Когато има опасност за живота на ученика, неговото здраве и физическия интегритет може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място. Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят/служителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и ученикът, който е потърпевш, особено в присъствието на ученика, който е нанесъл насилието/тормоза и на други ученици, защото това може да урони неговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата – свидетели на насилието, към средата, а не към активните участници;
- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка.

2. Подход за възстановяване на щетата:

- Изслушването на засегнатите деца се прави поотделно в подходяща конфиденциална обстановка /кабинетът на директора или на педагогическия съветник/, зачитаща личността на всяка от страните в случая;
- Акцентът се поставя в задълбочения разговор с ученика, който е извършил насилието, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от учителя/класния ръководител, педагогическия съветник. Важно е учителят, директорът със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик. Важно е да се уведомят родителите на ученика.



Допустими реакции спрямо децата, участвали в случката на тормоз.

- Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз - уведомяване на класния ръководител, който съобщава на родителите, директора, възстановяване на нанесени щети, провеждане на разговор с педагогическия съветник за неприемливото поведение на ученика, проследяване взаимоотношенията му с други ученици и др.
- Реакции спрямо детето, което е обект на тормоз – класният ръководител проучва всяко мнение, съмнение, намек или сигнал за евентуална жертва на тормоз, да изгради доверителна връзка на ниво ученици, да потърси помощ, ако се налага от директор, педагогически съветник, институции. С ученика, който е обект на тормоз, се работи по посока разговори, запазване достойнството, осигурява се психологическа подкрепа. Не се допуска среща между насилник и жертва.
- Родителите – уведомяват се при случаи, в които тяхното дете е било участник по някакъв начин в ситуация на тормоз;
- Прилагане на Наредбата за приобщаващо образование, касаеща работата с ученици, които имат нужда от личностна подкрепа;

3. Действия при насилие на ученик срещу ученик, ученик срещу служител на училището, възрастен срещу ученик.

- Уведомяват се директорът, класният ръководител и родителите;
- Започва се работа с учениците с цел формиране на умения за справяне в конфликтни ситуации. Например работа с педагогическия съветник /психолог/, класния ръководител и семейството;
- Според степента на тормоза /ниво второ или трето/ се регистрира случаят от учителя в дневника на със случаите на тормоз, който се съхранява при педагогическия съветник. В такива ситуации се събира УКС, който прави оценка на ситуацията, съставя се протокол и взема решения за последващи действия със засегнатите ученици;
- При случаи от трето ниво, както и по преценка при случаи от второ ниво, незабавно се уведомява дирекция „Социално подпомагане“ и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие. Индивидуалната работа по случай с дете се осъществява интегрирано от мултидисциплинарен екип. Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз от второ или трето ниво незабавно да уведоми директора на училището.
- При наличие на насилие от страна на възрастен върху дете се подава сигнал до ОЗД, гр. Панагюрище.

4. Кога, кой и къде може да подава сигнал?

- Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила. Към Държавна агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца – **116 111**;



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ“

- Дирекция „Социално подпомагане“, гр. Панагюрище;
- В случаи, касаещи насилие и тормоз в интернет (кибернасилие и кибертормоз), сигнал може да се подава към Националния център за безопасен интернет. Към центъра функционира консултативна линия, отворена в работните дни между 10 и 16 часа на телефон 124 123, имейл helpline@online.bg и чат в сайта www.safenet.bg. Консултациите на линията са анонимни и на нея могат да се свързват както деца, така и професионалисти и родители.
- Сигнал може да бъде подаден и към националния телефон за спешни повиквания: **112**.

5. Всички заседания на УКС се протоколират. Протоколите се съхраняват при педагогическия съветник.

Дейности на ниво общност

Привличане на родители – специалисти от областта на помагащите професии / психолози, социални работници, лекари, свещеници / за реализиране на общи инициативи.

Регистриране на ситуации на тормоз в училище

Всяка ситуация на тормоз на ниво второ и трето трябва да бъде регистрирана и описана в дневника със случаи на тормоз, който е при педагогическия съветник. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие, е необходимо да се уведоми директора, а при необходимост да се потърси съдействие от ОЗД по местоживееене, МБППМН, МВР, и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

Необходимо е уведомяване на родителите. Откриване на работа по случай.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

Мероприятия

ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНИК	СРОК	ЗАБЕЛЕЖКА
1. Запознаване и припомняне на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище чрез изпращане на материали по ел. пощи.	пед. съветник	септември 2019 год.	
2. Запознаване и	пед. съветник и	октомври	Механизмът е качен



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ“

припомняне на учениците и родителите с Механизма за противодействие на училищния тормоз.	класни ръководители	2019 год.	в сайта на училището.
3. Определяне на училищен координационен съвет със заповед на директора на училището.	директор	м. септември 2019 г.	
4. Издаване на Заповед за определяне на децата в риск от отпадане от образователната система.	директор	м. септември 2019 год.	По информация на класен ръководител.
4. Попълване на въпросници с цел извършване на оценка на тормоза	класни ръководители	до края на м. октомври 2019 год.	
5. Анализирани и обобщаване на резултатите от оценката от УКС.	УКС	до края на м. октомври 2019 год.	
6. Запознаване на педагогическия персонал с обобщените резултати на ПС.	УКС	първата седмица на м. ноември 2019 год.	
7. Актуализиране на план за учебната година за противодействие на училищния тормоз и противообществените прояви.	УКС	септември 2019 год.	При нужда този план се актуализира през годината
8. Припомняне за единните правила за задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз.	УКС	до края на м. октомври 2019 год.	На ПС



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ”

9. Въвеждане на Дневник за случаите на тормоз.	пед. съветник	16 .09. 2019год.	Дневникът се съхранява при пед. съветник.
10. Изготвяне на срочен и годишен отчетен доклад на училищния координационен съвет до директора на училището.	УКС	Краят на първия и втория учебен срок	
11. Провеждане на «Ден на розовата фланелка»	пед. съветник	февруари 2020год	
12. Провеждане на дискусии на класните ръководители с учениците по теми: - Същност на тормоза; - Умение за решаване на конфликти и водене на спорове; - Справяне в конфликтни ситуации, търсене на помощ от възрастни; - Изработване на етичен кодекс във всеки отделен клас от учениците; - Изработване на правила на класа. Включване на родители в беседи.	класни ръководители	постоянен	
13. Информационна кампания, насочена към учениците от IV до VII класове по проблема насилие. Кампанията е в партньорство с ИДПС към МВР, гр. Панагюрище.	класни ръководители, пед. съветник, ИДПС	Учебна 2019/2020 год.	По заявка на класен ръководител



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ”

14. Системен контрол над поведението на застрашените от извършване на противообществени и девиантни прояви ученици.	УКС	постоянен	
15. Проучване и разглеждане на причините за отклонения в поведението на ученици с девиантни прояви, непосещение на училище и отпадане, за бягство от дома.	УКС, класни ръководители, директор.	постоянен	Спазване на Наредбата за приобщаващо образование и Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.
16. Привличане на родители за превантивна дейност, за предпазване от негативни прояви на учениците /разговори, информирано съгласие/.	УКС, класни ръководители, пед. съветник, директор.	постоянен	Спазване на Наредба за приобщаващо образование и Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.
17. Работа с МКБППМН, гр. Панагюрище	УКС, пед. съветник, директор	постоянен	



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ”

ЗАСЕДАНИЯ НА КОМИСИЯТА:

МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 2019 год.

1. Изработване и приемане на Програма на училищен координационен съвет за справяне с тормоза между учениците в училище и противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

МЕСЕЦ ОКТОМВРИ 2019 год.

1. При нужда да се актуализират единните правила за задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз в СУ „Нешо Бончев”, гр. Панагюрище.
2. Анализиране и обобщаване на резултатите от оценката от УКС.

МЕСЕЦ НОЕМВРИ 2019 год.

1. Запознаване на педагогическия персонал с обобщените резултати на ПС.

МЕСЕЦ ФЕВРУАРИ 2020 год.

1. Отчет за извършена дейност за първия учебен срок.

МЕСЕЦ юли 2020 год.

1. Отчет за извършена дейност за втория учебен срок.



СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НЕШО БОНЧЕВ”

До.....

Уведомяваме Ви, че наг. от.....часа ще се проведе заседание на училищния координационен съвет, занимаващ се с девиантните прояви между учениците в училище, за разглеждане поведението и дисциплината на сина/дъщеря Ви от..... клас.
Необходимо е Вашето присъствие и това на детето Ви.

Родител:

Класен ръководител:.....

Директор:

/В. Барова /